

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Bravúr

Már többször is beszéltem nektek az én rossz unokaöcsémről, a kövér Puliszkáról. Már hétéves volt, tehát már növekedhetett volna egy kis jóság is a hája alatt, de még akkor sem bírt úgy elmenni a törpeházi galambok vagy macskák mellett, hogy rájuk ne ijesszen. Élvezettel gyötörgette a kistörpéket is. Ha szembejöttek vele, orron fricskázta őket, ha mellette futottak, elgáncsolta, ha mögéjük lopódzhatott, megrúgta őket, a patakban meg fürdéskor a víz alá nyomta a fejüket. Természetesen hazudozott is, mint minden effajta nagylegény, és egyszer nagyon megdöbbenett engem ezzel a kijelentésével: „Nincs olyan gyerek a világon, aki ne hazudna. Minden gyerek hazudik, és nincs abban semmi.” Én persze hevesen tagadtam ezt az állítást. Gyakran össze is kaptunk miatta, kétségbe ejtett, hogy örülne neki, ha csak ugyan így volna. Ő meg annál nagyobb élvezettel, még diadalmasabb vigyorgással fújta újból és újból: „Minden gyerek hazudik! Nincs olyan gyerek a világon, aki ne hazudnék!”

Nem csodálhatjátok tehát, hogy megörültem a híreknek: Puliszkáék elköltöznek Törpeházáról. Valahol Miskolc mellett, egy bányában fog dolgozni az édesapja. Családunk lekísérte őket a vasútállomásra, és Puliszka rokoni szokás szerint jobbról is, balról is megcsókolt. Csak a fél arcát csókoltam meg, azt is csak úgy tessék-lássék. Nem tartottam megokolt-nak a csókolózást olyasvalakivel, aki örül a rosszaságnak is, a fájdalomnak is. Észre is vette húzódozásomat. Láttam rajta, tudja az okát is, de még a kocs ablakából is ugyanazzal a diadalmas vigorral nézett le rám, amellyel harsogni szokta: „Minden gyerek hazudik!” Elfordítottam a fejem, és akkor sem néztem fel rá újból, amikor elindult a vonat.

Egy hónap múlva igen nagy meglepetés ért. Nem az volt a meglepetés, hogy írt nekem Puliszka, hanem a levél hangja:

„Szeretett unokabátyám, kedves jó Moha!” A befejezés meg: „Ezerszer csókol szerető és tisztelő unokaöcséd, Puliszka.” Minden hónapban jött tőle baráti és rokoni beszámoló, s végül is úgy magyaráztam meg magamnak ezt a melegséget és tiszteletet, hogy bizonyára az édesanyja mondja tollba leveleit.

Körülbelül egy évvel elköltözésük után hírül hozta édesapám, hogy Puliszka meg az édesapja Budapesten van átutazóban, és Puliszka másnap este kijön hozzánk egy napra. Elmondta azt is, hogy Puliszka édesapja reméli, jó hatással leszek a fiacskájára. Puliszka ugyanis még rosszabb, mint azelőtt. Bántja a kisebbeket, kínozza az állatokat, hazudozik. Ekkor én már tízéves voltam, szívesen nevelgettem kistörpéket, és édesanyám rám nézett: „Csak ugyan, kisfiam... Tehetnél valamit.” De édesapám legyintett: „Ugyan mit tehetne? Még ha egy egész nyarat nálunk töltené Puliszka... Akkor talán hatna rá Moha. De egyetlen nap alatt semmit se érhet el. Lehetetlen.” Én még ma is vasvillaszemmel nézek a „lehetetlen” szóra, akkoriban pedig valósággal dühbe jöttem tőle. Hamarosan ki is találtam, mit tegyek. Puliszka bizonyára csak azért rosszkodik, mert nem tudja, milyen szörnyűség a rosszaság. Hát én majd bemutatom neki.

Egymagam mentem le elébe a vasútállomásra, és mihelyt begördült a vonat, két meglepetés ért. Az egyik: hogy rossz híre ellenére milyen tiszta örömmel, jóságos arccal keresett engem Puliszka a kocs ablakából. A másik: hogy levelei ellenére milyen gúnyos mosollyal kérdezte, mihelyt leszállt: „No, Moha, még mindig olyan hófehér anygalka vagy?” Tudtam mi a teendőm, és léha komolykodással ropogtattam a választ: „Természetesen!” Egy pillanatra zavarba jött, de azt hihette, tréfálok, és a nőgrádverőcei utcán már nyugodtan lépegetett mellettem. Egyszerre csak szaladva

szembejött velünk egy paraszti-úcska, én meg észrevettem, hogy Puliszka átteszi kis utazótáskáját a bal kezébe, jobb keze mutatóujját meg fricskára feszíti. Odasúgtam hát neki gyorsan: „Engedd át nekem!” – és amikor mellém ért a kisfiú, kitarítottam a lábam fejét, elgáncsoltam. De tüstént oda is ugrottam hozzá, és felsegítettem: „Ó, te kis csacsi, hát egyenesen nekem szaladsz? Nem ütötted meg magad?” A kisfiú bámult: „De, Moha... Én úgy éreztem, mintha elgáncsolnál volna.” Nevettem: „Mert beleakadtál a lábamba, azért érezted úgy. Moha sohase gáncsol el senkit. Hiszen az rosszaság.”

Amikor továbbmentünk, Puliszka szinte rémülten vizsgálta az arcom: „Mi volt ez, Moha? Miért gáncsolád el?” Igyekeztem olyan utálatosan vigyorogni, ahogy csak bírtam: „Mert szeretem hallani, ha puffan egy ilyen kis kölök!”

Mire felértünk Törpeházára, leszállt az este, s minthogy még nem kelt fel a Hold, majdnem teljesen sötét volt. Bemutattam hát Puliszkának egy játékot. Mögéjük lopóztam a sétálgató, vacsorai süteményüket majszoló kistörpéknek, kiütöttem a kezükből a süteményt, vagy megrúgtam őket. Amikor pedig ijedten és dühösen kiabáltak, jóságos Mohaként se-

gítségükre siettem: „Itt vagyok, csöppség! Ki bántott?” És kuncogva oda-odasúgtam Puliszkának: „Ugye remek muri?” Ő azonban egyre komorabb lett.

Ezen az estén kivételesen nem mosakodtam, és volt rá gondom, hogy hallja Puliszka, mit felelek édesanyám kérdésére: „Természetesen, édesanyám, már mosakodtam!” Amikor lefeküdtünk a fiúszobában, és elfűjtam a lámpát – villany ekkor még nem volt Törpeházán –, Puliszka csöndesen és szomorúan megszólalt: „Nagyon megváltoztál, Moha. Azelőtt mindig azt mondtad, nem igaz, hogy minden gyerek hazudik, most meg magad is hazudozol és rosszalkodol. Hogyan lehetséges ez?” Vihogtam: „Úgy lehetséges, hogy ilyen voltam én mindig, te lüke. Csakhogy te még kicsi voltál, hát titkoltam előtted is. De tudtam én már akkor is, hogy igazad van, hogy csakugyan hazudik minden gyerek.” Puliszka hirtelen felült az ágyban, és szinte nyöszörögte: „De Moha... hiszen téged... mindenki jónak tart.” „Persze, hogy jónak. Eppen ez a trükköm. Így bármit csinálok is, énám sose gyanakszik senki. De hagyj már durmolni, szevasz.” Mert akkor a „szevasz” volt az, ami ma ez a csúnya „szia”.

Másnap délelőtt, mialatt a patak partján úszónadrágot húztunk, néztem a lubickoló kistörpéket, és röhécselve kérdeztem Puliszkától: „Melyiket nyomjam először a víz alá? Választhatod a legerősebbet is, Rezedát, semmi bajom se lesz.” De Puliszka elsötétült arccal hallgatott, én meg elsőnek inkább a gyöngye kis Mócikát választottam, tisztelt vendégem hadd háborodjék fel még jobban. Úgy tettem, mintha megcsúsztam volna egy sziklán a mederben, és mintha kényszerűségből tenyerelnék Móci buksijára. S miközben a víz alá nyomtam, rákacsintottam Puliszkára.

Amikor hazaértünk, édesanyám kiszólt a konyhából: „Szedjétek néhány érett körtét az ebédhez!” Hátramentünk gyümölcsös kertünkbe, és ott Puliszka nagy nehezen, akadozva, izgalomtól remegő hangon így szólt: „Ígérd meg nekem, Moha..., ígérd meg nekem, hogy megváltozol. Hogy nem rosszalkodol többé. Nem is hazudsz többé!” Nagyot dobbant a szívem örömben. De gúnyosan vigyorogtam: „Miért ígérjem

meg? Te talán nem hazudsz?” Puliszka hosszú ideig nem felelt. Nézte a kezem, amint próbálgattam a körtéket, melyiknek pattan le a szára az ágról. Aztán halkán megszólalt: „Rólam most ne beszéljünk. Énrólam senki se hiszi, hogy jó vagyok. De te ne hazudj, Moha! Legalább te ne. És légy jó ezentúl. Ígérd meg!” Megráztam a fejem: „Eszembe sincs megígérni.” Megszedtem a kosarat, és megindultunk a ház felé. De mielőtt a konyhához értünk volna, Puliszka megállt, és szinte önmagától kérdezte: „Hát most mit csináljak?... Olyan biztos voltam benne, hogy te jó vagy.” Ekkor láttam életemben először gyermek arcán kétségbeesést. De tudtam, ha elárulom, hogy komédiázom, most ugyan megnyugtatom Puliszkát, de elrontom a jövőt. Bevitem a kosarat a konyhába, Puliszka meg úgy ült le a konyha előtt a padra, és úgy bámult maga elé a levegőbe, mint akit mindenéből ki-fosztottak.

Már előző nap horoggá görbítettem egy vékony szöveget, és szalagot kötöttem rá. Most meg ebéd után zsebre dugtam egy szelet kenyeret is, és szólítottam Puliszkát: „Valami nagyon murisat mutatok.” Bevezettem az erdőbe, arra a közeli tisztásra, amelyen Törpeháza galambjai szedegetni szoktak. Ráhúztam egy falat kenyérbelet a horogra, elrejtettem a zsineget a fű között, és kiáltottam: „Tubi! Tubi! Tubi!”, tudtam ugyanis, hogy ilyen meleg délutánon a galambjaink messze tőlünk, a Szuvatos-patak szakadékában bóbiskolnak. Arra jött azonban Földigszakáll bácsi: „Mit csináltok, gyerekek?” Nem láthatta a zsi-

get, feleltem hát jó kisfiú ábrázattal: „A galambokat akarjuk etetni, hogy ne kelljen fáradniuk szegénykéknek a kereséssel.” Földigszakáll bácsi megsimogatott: „Jól van, te bonctani csoda, mert a szíveddel gondolkodol.” Megsimogatta Puliszkát is, és továbbment. Amikor eltűnt a fák között, Puliszka felkapta a horgot, zsebre dugta, és rám ordított: „Aljas disznó vagy te, nem bonctani csoda! Én legalább sose titkoltam, hogy rossz vagyok, de te az egész világot csalod! Pfuj!” Sarkon fordult, sietett a házuk felé, én meg örömtől repeső szívvel utána. Édesapja már megérkezett érte, szüleimmel beszélgetett a verandán. Puliszka odaállt mögéje, és ottmaradt egész délután. Este meg a vasútállomáson hiába csókoltam meg jobbról is, balról is, nem csókolt vissza még tessék-lássék módra se. A kocs ablakában pedig elfordította a fejét, és akkor se pillantott rám, amikor elindult a vonat.

Hazafelé menet édesanyám megkérdezte tőlem: „Na, kisfiam tettél valamit Puliszka érdekében?” Az igazat még nem mondhattam meg, nehogy Puliszka is megtudja, de édesapám már meg is szólalt helyettem: „Ugyan mit tehetett volna? Egyetlen egy nap kevés az ilyesmire.”

Puliszkától soha többé nem kaptam levelet. Hírt azonban hallottam felőle a következő tavasszal. Nagynénénk, Borbála néni meglátogatta őket Miskolc mellett, és amikor hazatért, ezt újságolta: „Hanem az a Puliszka, bámulatos, hogy az mennyire megváltozott! Az a gyerek a szó szoros értelmében gyűlöl minden rosszalkodást! És annyira vigyáz, hogy mindig igazat mondjon!... De vajon miért haragszik rád, Moha? Ha rólad kezdtem beszélni, mindig kiment a szobából. Mi történt köztetek tavaly?” De még akkor is hallgatott. Meg ne tudja Puliszka, hogy rászedtem, hadd eressen benne előbb minél több gyökeret a jóság. Nem is mondtam el neki soha. Magától jött rá életünk folyamán. Ma már ismét Törpeházán lakik. Tanítgatja az unokáit jónak lenni. Gyakran belátogat hozzám is, és nevetgél: „Nagy kópé voltál!” Nevetgélek vele én is: „Hát csak vigyázz, nehogy újból rosszalkodjál! Mert én még ma is ugyanolyan nagy kópé vagyok.”